

RIZIKOVÁ KOMUNIKACE DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH

ZURn6211
Lenka Dědková

Hrála volavku pro sexuální predátory: Byli zaslepeni touhou, teď potřebují psychologa



DVTV, Daniela Drtinová
17. 2. 2020 6:00

Audio verze Vložit

Následující videa



ŽIVĚ: Premiér Babi po schůzce s ředite nemocnic k situaci kolem šíření koronaviru



Pacienti s koronavirem mají minimální příznaky, potvrdila primářka infekční kliniky



Preiss: Brutální upřímnost je nevýhodná, někdy j lepší lhát. Obelháva umíme i sebe



Biatlon v Česku bez diváků? Čekali jsme sto tisíc lidí. bez



V síti se lapili směšní i odporní predátoři. Klusákův film ukazuje bezohlednost ve společnosti



Tři malé holky, 10 dní, 2458 mužů: Dokument V síti odhaluje temnou stranu internetu

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=DELLHM2K-S](https://www.youtube.com/watch?v=DELLHM2K-S)



Rodiče, kteří se bojí o svojí dceru

Rodiče, kteří se nebojí o svou dceru

Mediální vědci

Dospívající

ČASTÉ OBAVY Z „CIZÍCH LIDÍ“: OBLASTI

Sexualita

- Na internetu: sexuální pobídky (sexual solicitations), sexting, shlížení sexuálně explicitních nebo pornografických materiálů
- Při přenosu komunikace offline: sexuální zneužití

Agresivita

- Na internetu: agresivní projevy (obtěžování, kyberšikana)
- Při přenosu komunikace offline: fyzické ublížení

Lhaní a manipulace

- Na internetu: usnadněné lhaní díky anonymitě a neviditelnosti

Soukromí

- Na internetu: sdílení osobních údajů v (polo)veřejném prostoru

OBAVY JSOU ČASTO „V JEDNOM BALÍČKU“

Prototyp online darebáka (ve vztahu k dítěti):

předstírá, že je ve věku dítěte, sbírá informace o dítěti, aby jej snadněji přesvědčil (zmanipuloval/vydíral) k osobnímu setkání s úmyslem jej zneužít

OBAVY JSOU ČASTO „V JEDNOM BALÍČKU“

Prototyp online darebáka (ve vztahu k dítěti):

předstírá, že je ve věku dítěte, sbírá informace o dítěti, aby jej snadněji přesvědčil (zmanipuloval/vydíral) k osobnímu setkání s úmyslem jej zneužít

Takové popisy slyšíme od dětí, když se jich zeptáme na to, proč by se na internetu neměly bavit s neznámými lidmi (EUKO III)

EUKO III

“The personality can be dark, can be really bad and they can be a bad influence on you and they can change your behaviour” (boy, 11-12, UK, interview).

Vnímání neznámých lidí online

(1a) threat to health, life and property

- Únos, fyzické ublížení, zabití, dospívající pak zmiňují sexuální zločiny

(1b) mental disorder

- Patologické labely – nejsou normální, jsou mentálně narušení, schizofrenní, deviantní..

(1c) gathering of personal information

- Jsou schopní a zaměřeni na získání osobních informací, které mohou posléze využít

(1d) fake accounts

- Jsou to podvodníci, lžou, předstírají

(1e) sending unwelcome content

- Posílají nevyžádané obsahy jako fotografie nebo znepokojivé zprávy

(1f) new contacts (attraction)

- Můžou to ale být i zajímaví a fajn lidé, se kterými si děti a dospívající můžou povídat

EUKO III

Vnímání neznámých lidí online

(1a) threat to health, life and property

- Únos, fyzické ublížení, zabití, dospívající pak zmiňují sexuální zločiny

(1b) mental disorder

- Patologické labely – nejsou normální, jsou mentálně narušení, schizofrenní, deviantní..

(1c) gathering of personal information

- Jsou schopní a zaměřeni na získání osobních informací, které mohou posléze využít

(1d) fake accounts

- Jsou to podvodníci, lžou, předstírají

(1e) sending unwelcome content

- Posílají nevyžádané obsahy jako fotografie nebo znepokojivé zprávy

(1f) new contacts (attraction)

- Můžou to ale být i zajímaví a fajn lidé, se kterými si děti a dospívající můžou povídat

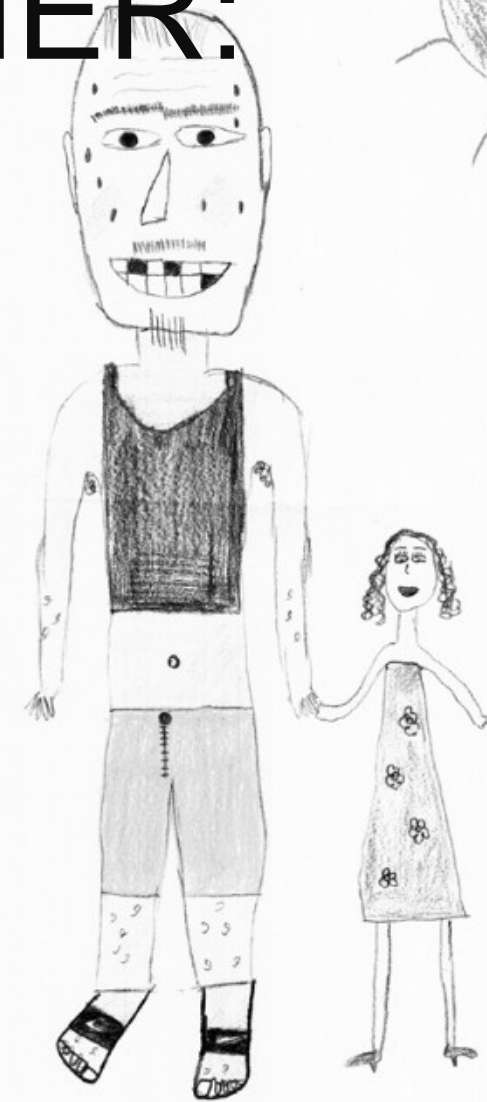
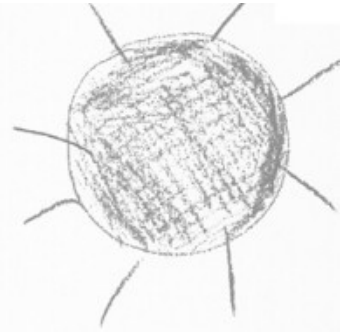
V závislosti na svých představách se pak děti a dospívající k neznámým lidem chovají:

2a) avoidant approach

2b) permissive approach

ONLINE PEDOPHILE, ONLINE PREDATOR, ONLINE PERVERT, CYBERGOOMER: DEFINITION

Age (and presentation)	<ul style="list-style-type: none"> - Fat and old - They're 20 plus...obviously - This may be very rude but I always imagine them to be like mainly old...something like 50 years old - Old farts, not 70, more like 40 - Creepy old man – starey eyes - Old but lives with their parents - Older than us...and then when hear about them they're not like you imagine
Unattractive appearance	<ul style="list-style-type: none"> - Bearded - Bald - Sweaty - Slimy - Someone wearing big thick glasses - Disgusting people - Like those pictures, mug shots, like those people that have gone into prison - Really scarey – look scarey - Geeks with big old beer guts
Unstable personality	<ul style="list-style-type: none"> - A sick person - A weirdo - Mentally disturbed - They're crazy - Psychopaths - They must be drunk - They're not right in the head
Relationship	<ul style="list-style-type: none"> - They're people we don't know - Maybe foreign people who'd ask me out
Sex offenders (generic)	<ul style="list-style-type: none"> - They are child molesters - They are child profiteers - They're paedophiles - Perverts - Rapists



NICMÉNĚ...

... pokud se dětí zeptáme obecněji na to, co je ne internetu pro ně potenciálně nepříjemné, pak častěji zmiňují jiné věci

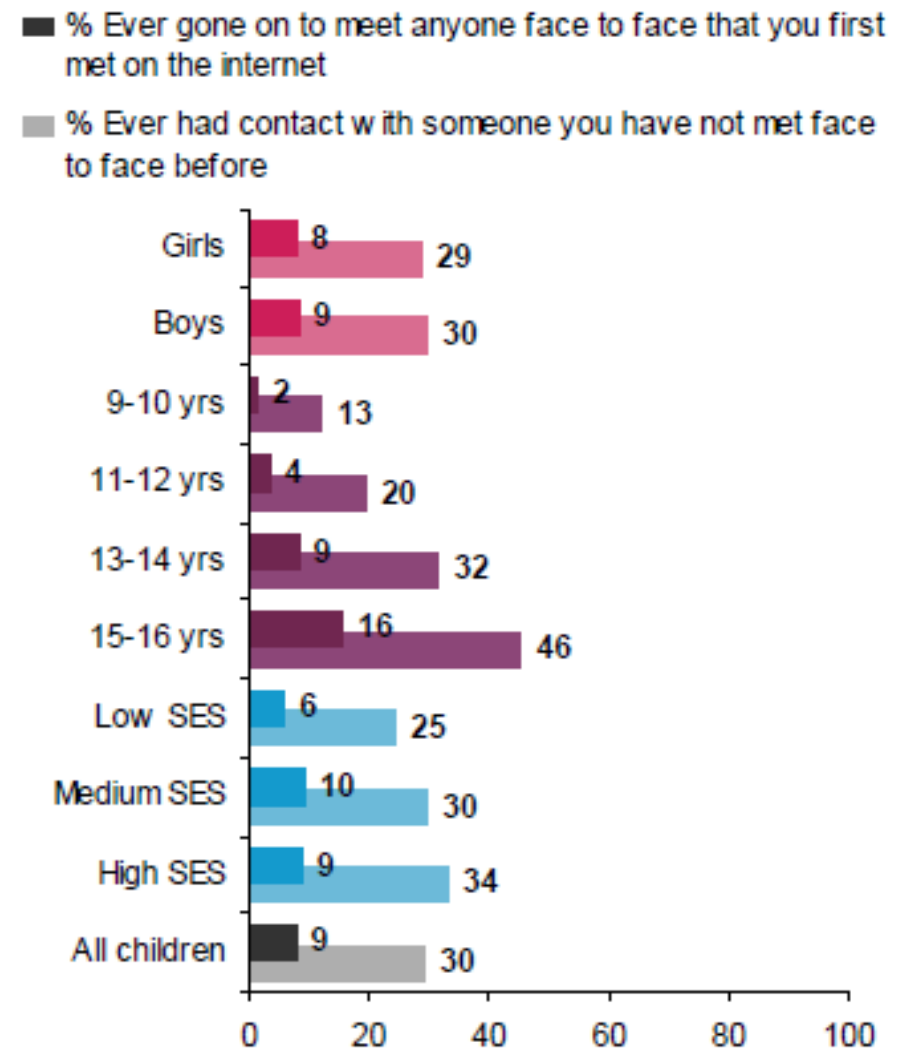
- Polovina dětí popisuje „content risks“ (shlížení pornografie, násilného obsahu)
- Pětina dětí zmiňuje „conduct risks“ (šikana, hacking)
- 14% dětí zmiňuje některý z „contact risks“ (předstírání, lhaní, setkávání se s lidmi z internetu, sexuální obtěžování)

Samy se totiž s „online predátory“ a podobnými prototypickými darebáky nepotkávají, častěji zažívají jiné negativní situace

11% dětí, které se s někým sešly, řeklo, že setkání bylo „bothering“

- Polovina z nich v další otázce na to, jak moc byli „upset“, odpověděla, že vůbec nebo jen trochu
- I v rámci negativních setkání byla většina s vrstevníkem nebo člověkem jen o pár let mladším/starším

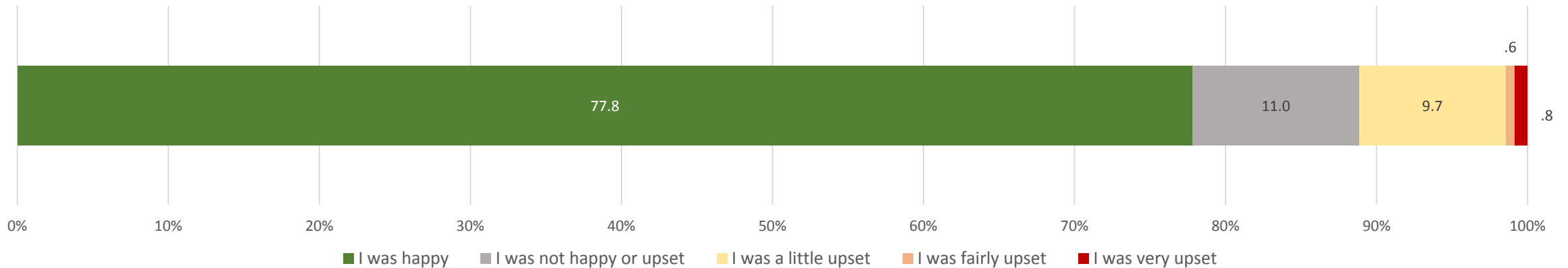
V jiných výzkumech je podíl negativních zkušeností ještě nižší



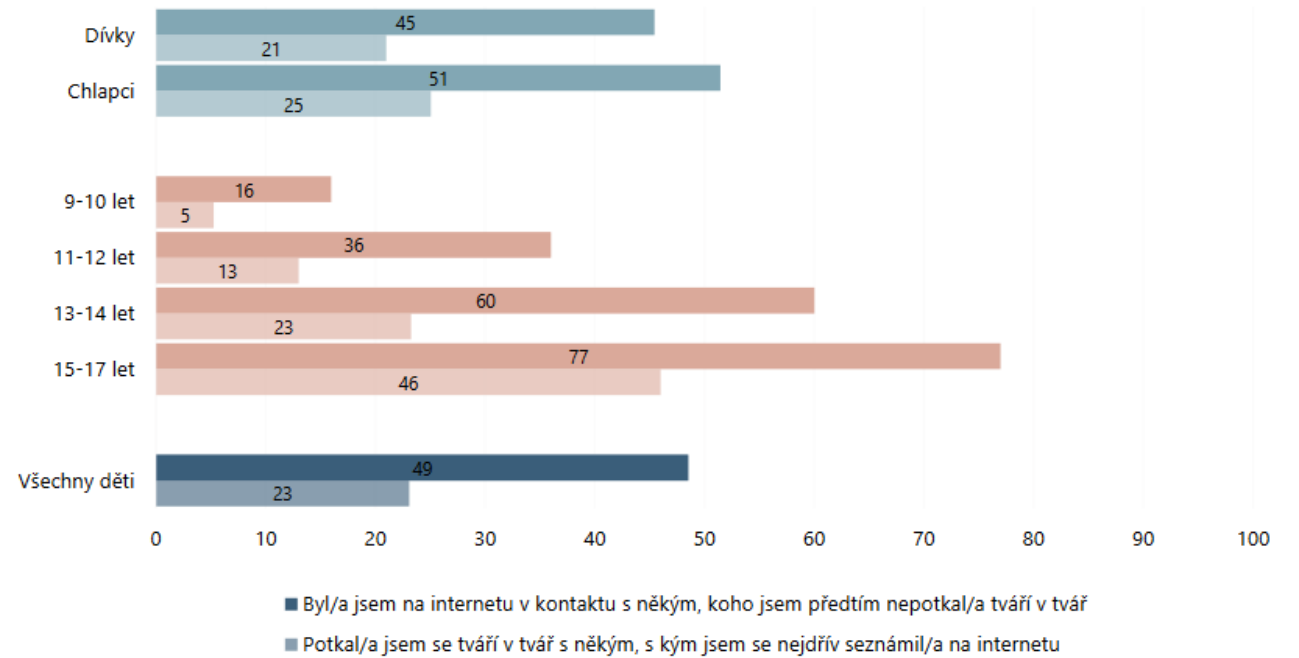
EUKO IV (CZ)

Thinking of the LAST TIME you met anyone face-to-face that you first got to know on the internet, how did you feel about it?

(N = 519)



Graf 12: Komunikace a setkávání dětí a dospívajících s neznámými lidmi online a offline v *posledním roce* (%).



ONLINE PREDÁTOŘI V USA

National Juvenile Online Victimization survey

Vzorek sexuálních kriminálních případů dospělý x nezletilý, kde se oběť a pachatel setkali na internetu

Zaměřili se na porovnání stereotypních představ a toho, co na vzorku zjistili:

- Oběti jsou dospívající, ne děti
- Pachatelé nejsou pedofilové (spíše hebefilní)
- Nelžou o věku, vzhledu ani o svých motivech (mít s dotyčným sexuální vztah)
- Nebývají impulzivní
- Polovina obětí byla zamilovaná, s pachatelem se potkávali opakovaně

OHROŽENÁ POPULACE

Dívky a chlapci s homosexuální nebo zatím nejistou orientací (75 % obětí jsou dívky, z 25 % chlapců je většina s muži)

Slabé vztahy s rodiči, konflikty s rodiči, rodiče nesledují, co děti dělají

Depresivní, osamělí, problémy se soc. interakcí

Oběti offline fyzického nebo sexuálního zneužití

MEDIÁLNÍ PANIKA

Neadekvátní zveličení (nereálné) hrozby

Marwick, 2008: USA

Table 1: Use of "online predators" in major newspapers by year

Year	Number of stories in Lexis-Nexis major papers with the phrase "online predators"
1995	1
1996	1
1997	1
1998	2
1999	4
2000	3
2001	5
2002	11
2003	15
2004	5
2005	12
2006	58
2007	457
2008 (Jan.-Feb.)	110

To Catch a Predator



MySpace



CO TO ZNAMENÁ

Online predátoři tak, jak bývají popisováni v médiích a jak si je samy děti a dospívající představují, jsou pouze marginální problém

(ale i to se stává!)

Co je více reálný (častý) problém v oblasti internetu a nezletilých:

- To, že někteří nezletilí se sami vědomě a záměrně scházejí se staršími lidmi za účelem sexuálního styku
- I zde je ale otázka, do jaké míry jsou zmanipulováni

NENÍ TO NOVÝ STRACH

Pedofilové lidi „děsí“ dlouhodobě

Populární téma v médiích

Mediální panika popsána i u offline pedofilů

Proč je to tak děsivé – dětství jako období nevinnosti

Sexuální zneužití jako ultimativní ohrožení dětské nevinnosti

Internet vnímán jako ještě horší z hlediska pedofilů než offline prostředí
(Williams & Hudson, 2013)

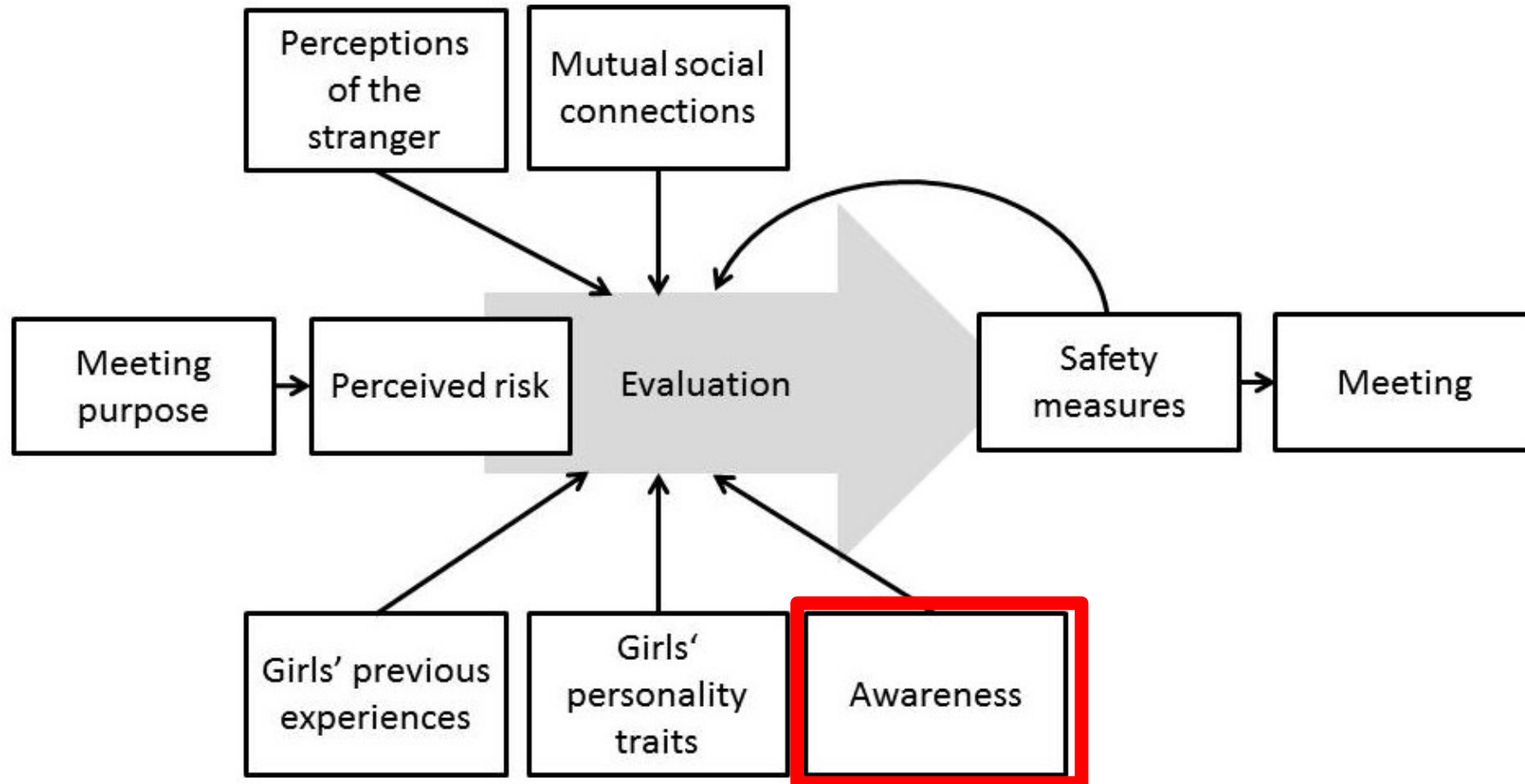
VÝRAZNÉ DOPADY NA PREVENCI

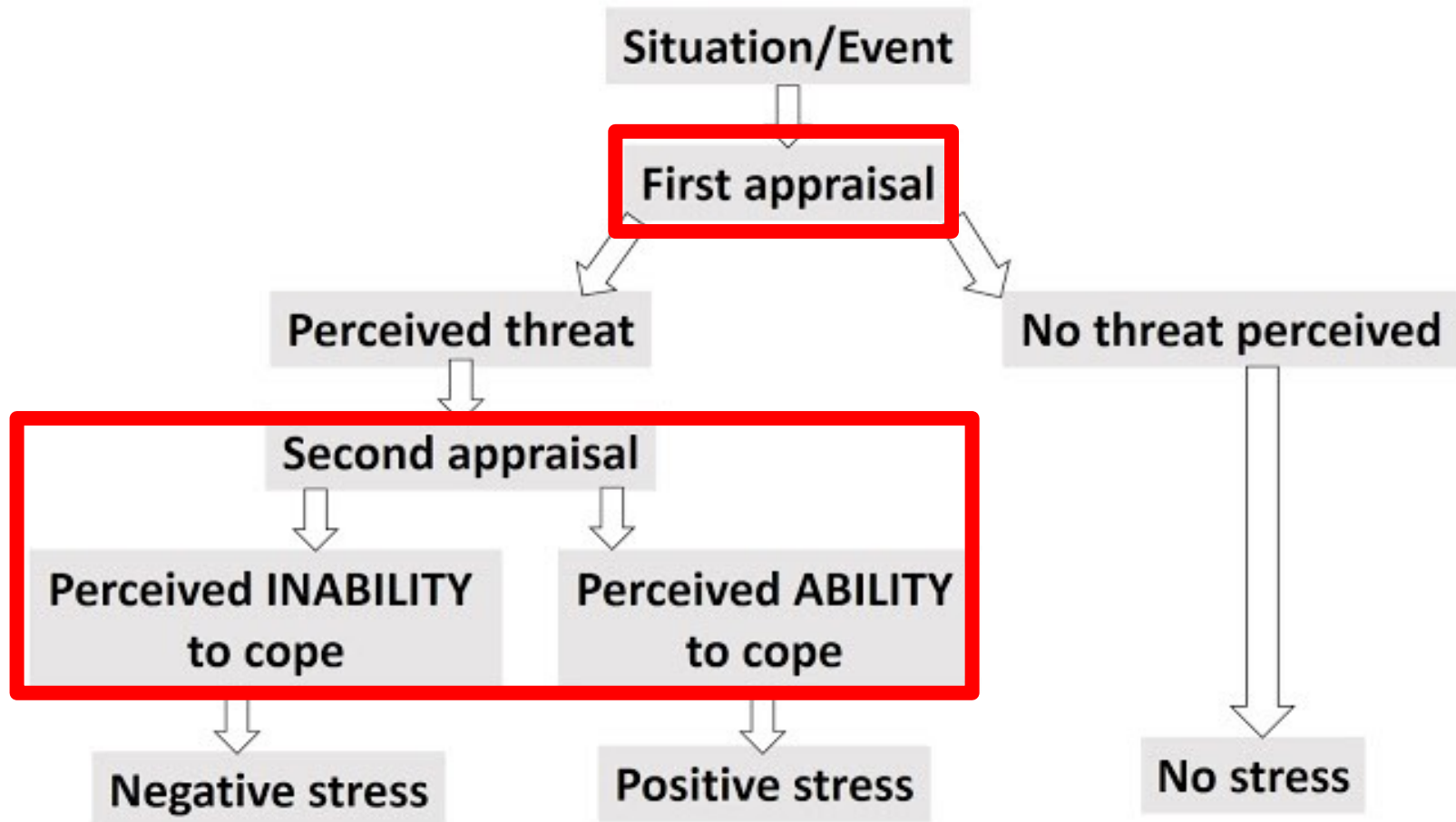
Legislativa (UK, USA)

Preventivní programy pro děti a dospívající

Mylné představy ohledně rizika vedou k mylným snahám o vlastní bezpečí

VNÍMÁNÍ RIZIKA





RIZIKOVOST KOMUNIKACE POUZE NA INTERNETU

Adolescenti 10-17 let ($N=1501$)

S kým se baví online – jak dobře dané lidi znají

3 skupiny:

- Opatrní – jen RL známí
- Zprostředkovaní přáteli
- Neomezení – ti dále dělení na high – low risk podle počtu potenciálně rizikových aktivit

Agresivní sexuální obtěžování online – nevyžádané sex.návrhy zahrnující pokus o setkání nebo skutečné setkání offline

PODÍL RIZIKOVÉ KOMUNIKACE

	%	Sexuální návrhy %
Neomezení - high risk	17	15
Neomezení - low risk	21	6
Zprostředkování	10	4
Opatrní	51	1
CELKEM		5

POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÉ AKTIVITY

Interakce online s neznámými lidmi

Zveřejňování osobních informací nebo fotografií

Zasílání fotografie neznámým lidem

V seznamu přátel lidé, které nezná osobně

Psaní hrubých nebo urážlivých komentářů

Stahování

Vědomé navštěvování „X-rated“ stránek

Obtěžování nebo ztrapňování lidí, na které je naštvaný

Bavení se o sexu s neznámými

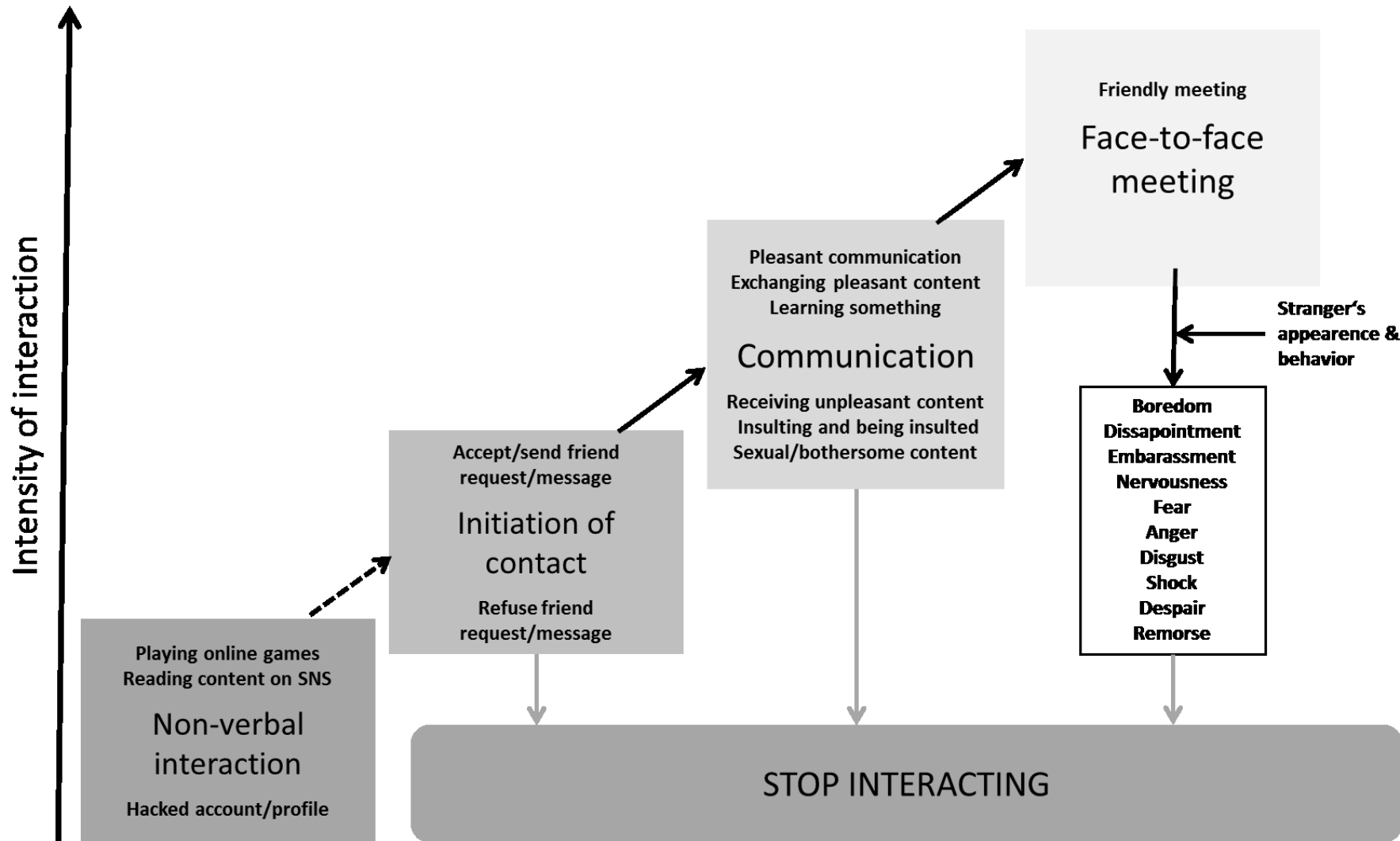
High risk

častěji teenageři (13-17 x 10-12);
více používají internet a zapojují se do interaktivních aktivit online;
častěji jsou obětmi offline obtěžování (rvaček, šikany);
mají vyšší míru depresivity

→ „vulnerabilní populace“

OVÉ CE

	%	Sexuální návrhy %
Neomezení - high risk	17	15
Neomezení - low risk	21	6
Zprostředkování	10	4
Opatrní	51	1
CELKEM		5



Zkušenosti dětí s neznámými lidmi podle míry interakce, ke které v každé fázi dochází

Cernikova, M, Dedkova, L., & Smahel, D. (2018). Youth interaction with online strangers: Experiences and reactions to unknown people on the Internet. *Information, Communication & Society*, 21, 94-110.

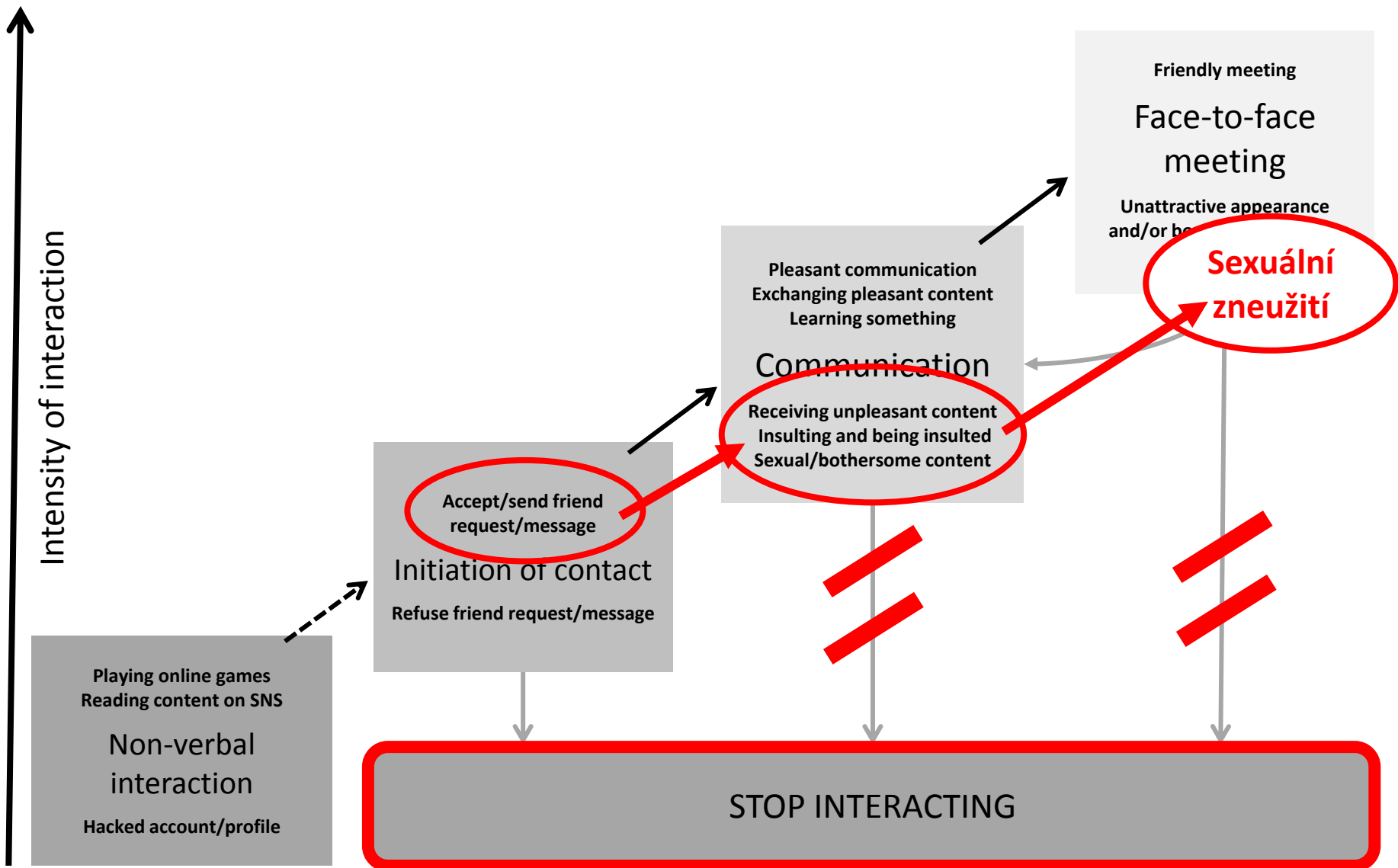
Dedkova, L., Cerna, A., Janasova, K., & Daneback, K. (2014). Meeting online strangers offline: The nature of upsetting experiences for adolescent girls. *Communications. European Journal of Communication Research*, 39, 327-346

To je normální průběh u
naprosté většiny dětí.
„V síti“ záměrně (a uměle)
nechává dojít nepříjemnou
interakci do posledního
bodu.

Úrovně interakcí s
neznámými lidmi na
internetu

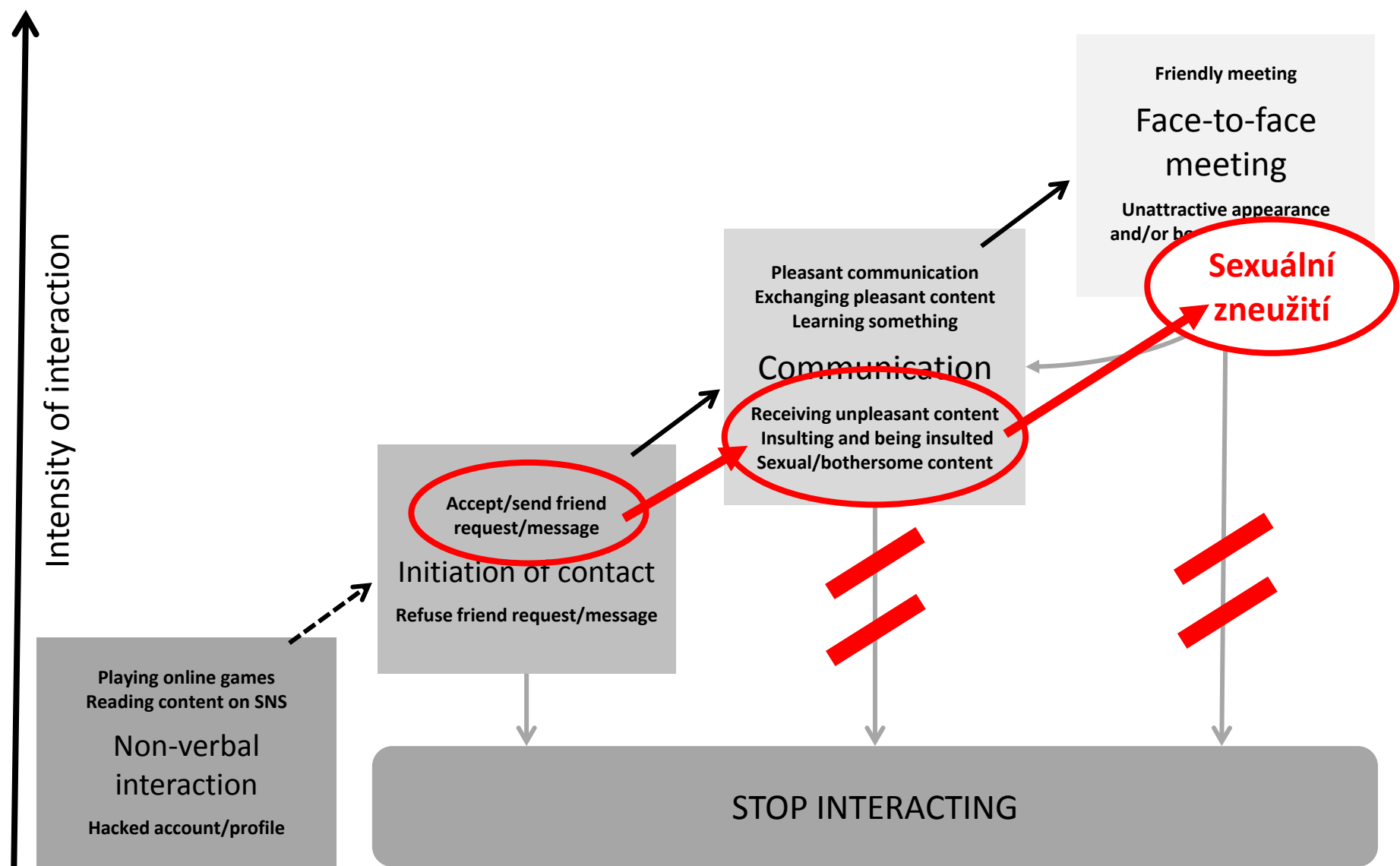
V každém kroku dítě
(spolu)rozhoduje o tom, zda
postoupí dál

Pokud se mu interakce
nelíbí, přestane s ní



To je normální průběh u naprosté většiny dětí. „V síti“ záměrně (a uměle) nechává dojít nepříjemnou interakci do posledního bodu.

Tím upozaduje celý zbytek průběhu interakcí s neznámými lidmi.



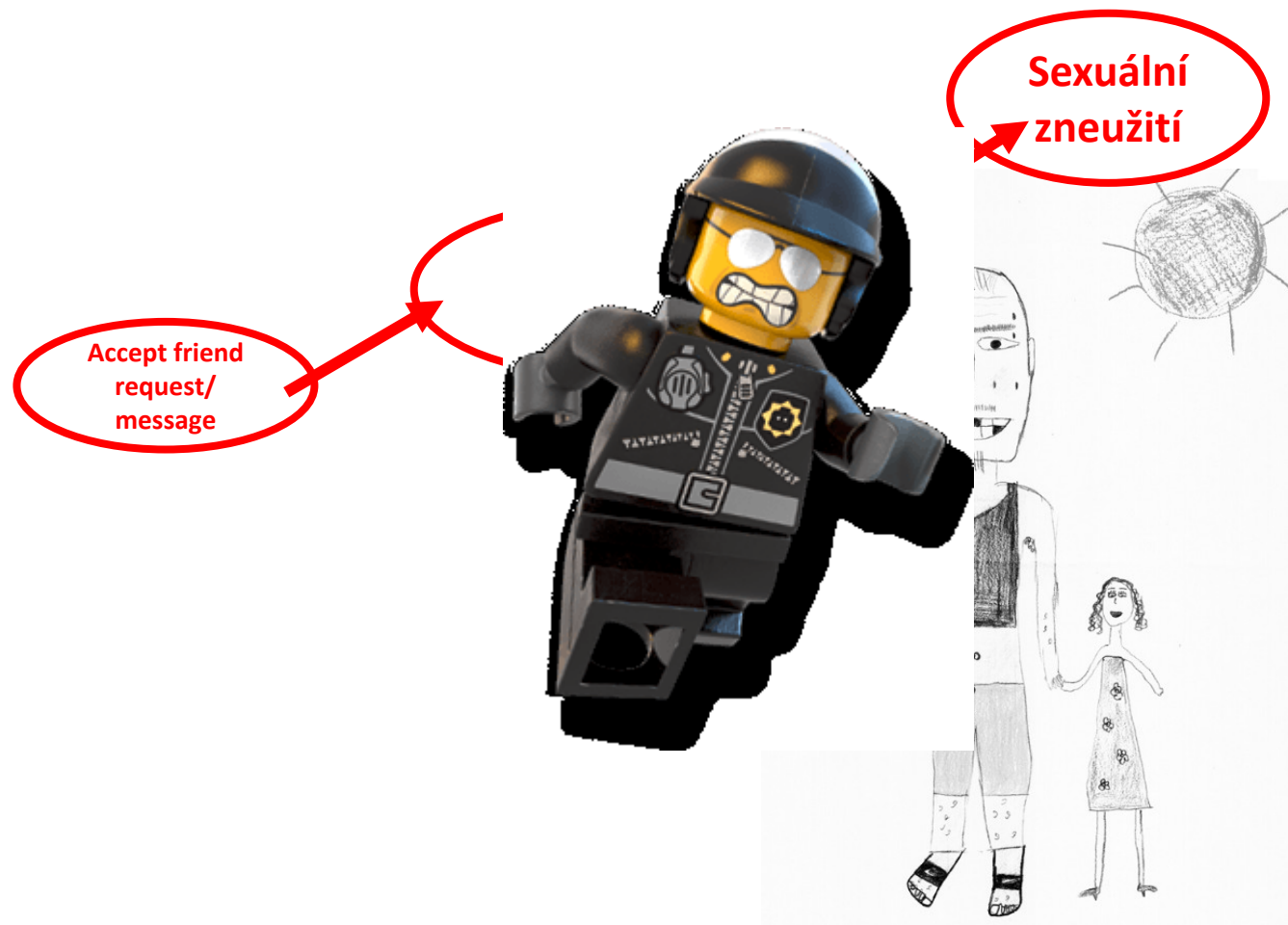
To je normální průběh u naprosté většiny dětí. „V síti“ záměrně (a uměle) nechává dojít nepříjemnou interakci do posledního bodu.

Tím upozaduje celý zbytek průběhu interakcí s neznámými lidmi.

Vytváří zkreslenou představu o tom, co se dětem a dospívajícím na internetu běžně děje.

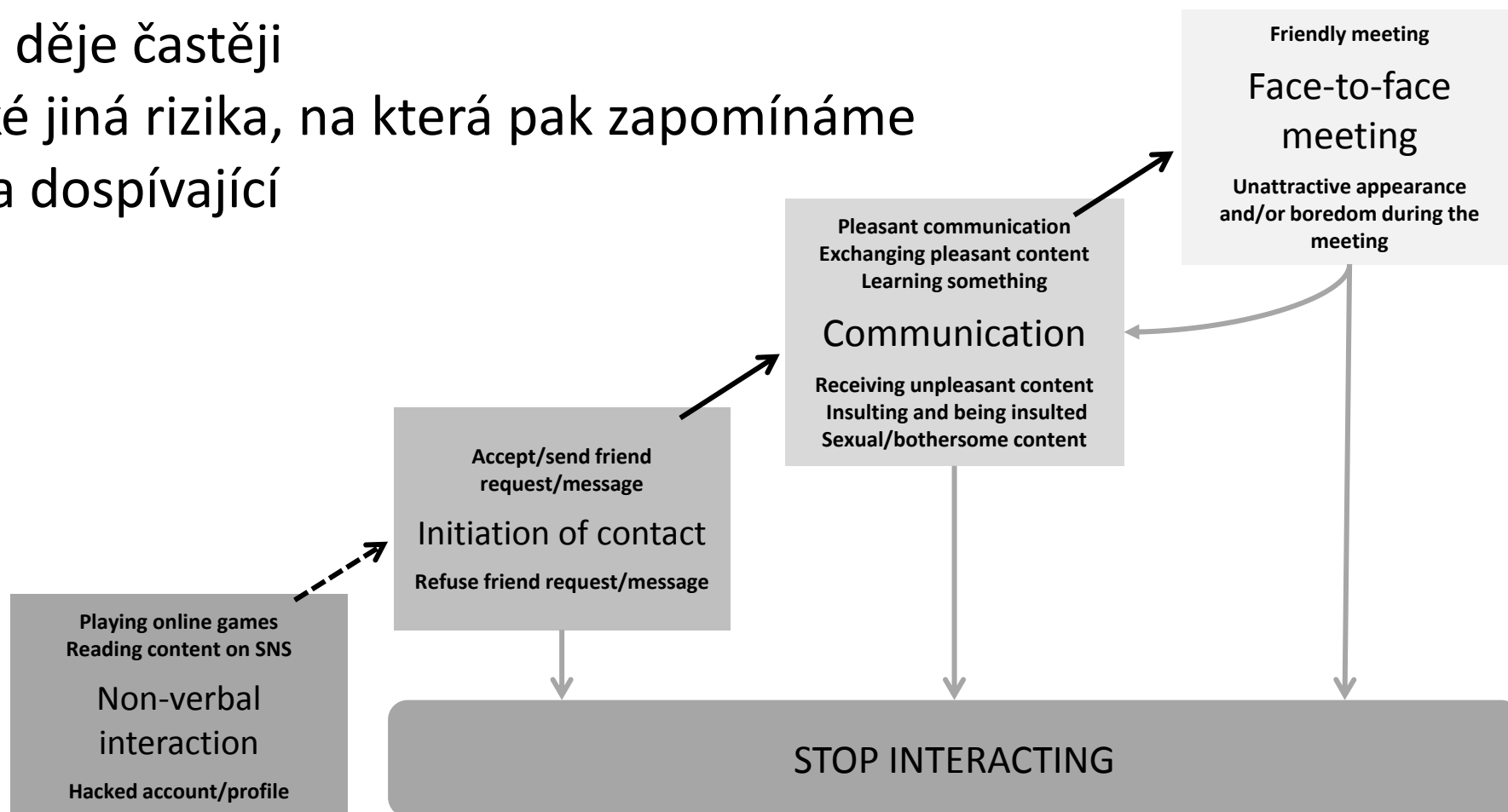
A následně vyzývá k boji (k preventivním a intervenčním programům) proti této limitované představě.

↑
Intensity of interaction



Ale proč to vadí?

- Protože se to děje jen úzkému a velmi specifickému vzorku dětí/dospívajících
- „Zbytek“ příběhu se děje častěji
- Častěji obsahuje také jiná rizika, na která pak zapomínáme
- A na která pak děti a dospívající nepřipravujeme



Mezi dětmi (9-10 let) se s někým neznámým na internetu baví 16% z nich a v realitě setká 5%

U dospívajících obě aktivity stoupají – 77% z 15-17 letých se s někým baví, 46% se s někým setkává

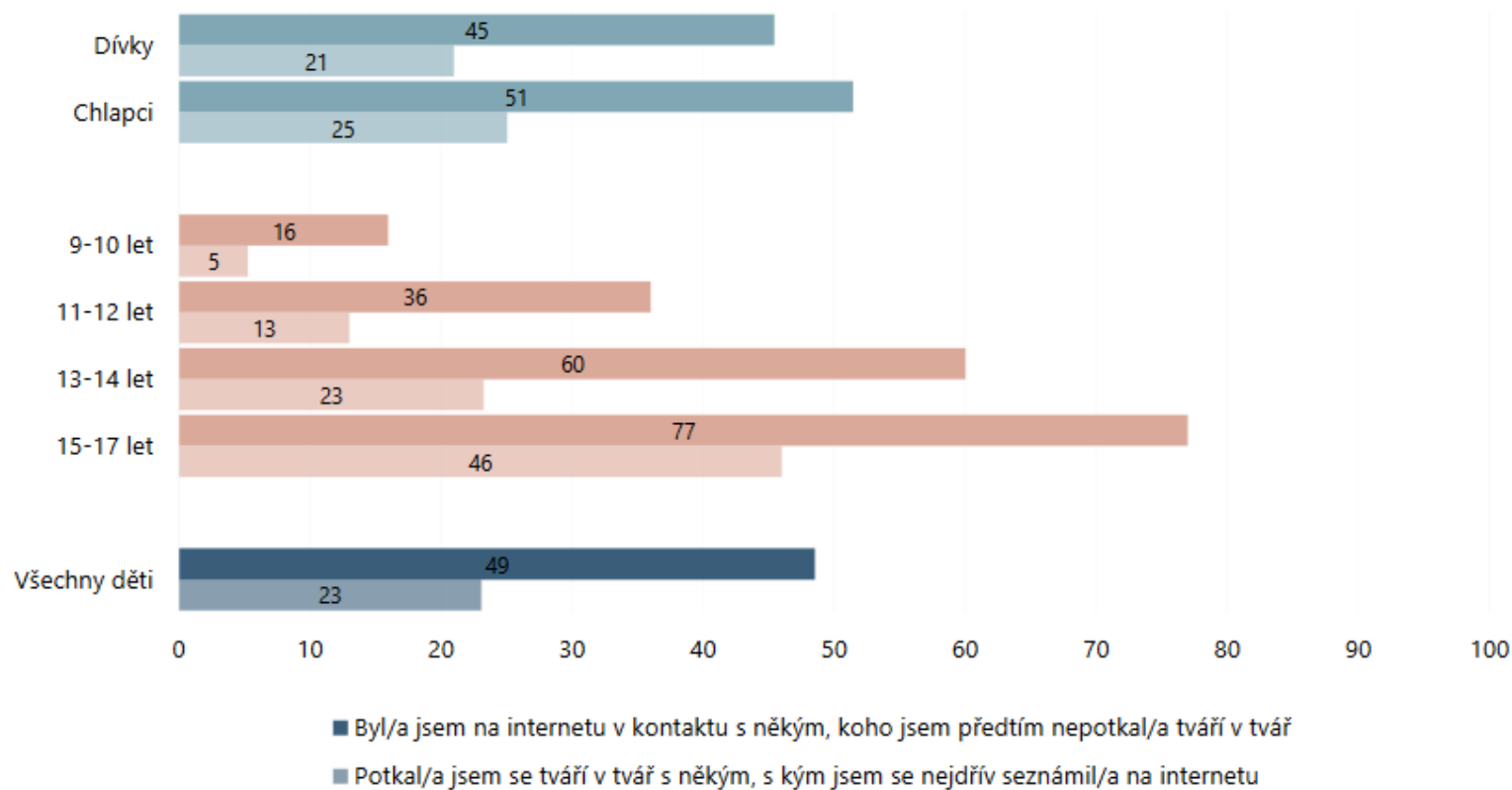
94% z těch, co se s někým setkává v realitě, se setkává s vrstevníkem nebo někým o trochu mladším/starším
S dospělými se nejčastěji setkávají nejstarší dospívající

78% z těch, co se s někým setkává v realitě, je za setkání rádo

Dalších 11% hodnotí neutrálně, 10% je trochu rozhozená a necelé procento je rozhozeno dost nebo hodně (6 lidí z 2825, tj. 0,2% z celého vzorku)

Graf se týká dětí a dospívajících ve věku 9-17 let, kteří používají internet.

Graf 12: Komunikace a setkávání dětí a dospívajících s neznámými lidmi online a offline v *posledním roce* (%).



Znění otázky: *Byl/a jsi NĚKDY na internetu v kontaktu s někým, s kým jsi se předtím nepotkal/a tvář v tvář? Potkal/a jsi se v POSLEDNÍM ROCE tvář v tvář s někým, s kým jsi se nejdříve seznámil/a na internetu?*

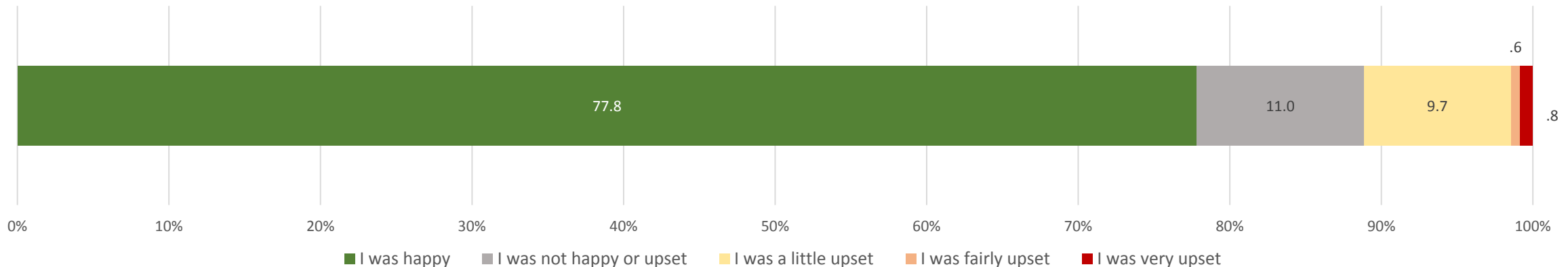
EUKO IV (CZ)

Thinking of the LAST TIME you met anyone face-to-face that you first got to know on the internet, how did you feel about it?

(N = 519)

Málo dat na analýzu, jen pro představu

		Thinking of the LAST TIME you met anyone face-to-face that you first got to know on the internet, how did you feel about it?					
		I was happy	I was not happy or upset	I was a little upset	I was fairly upset	I was very upset	Total
age_cat	1,00	72,2%	5,6%	22,2%			100,0%
	2,00	82,4%	8,8%	8,8%			100,0%
	3,00	78,8%	10,6%	8,3%	1,5%	0,8%	100,0%
	4,00	77,4%	12,0%	9,2%	0,8%	0,6%	100,0%
Total		78,1%	11,1%	9,4%	0,9%	0,5%	100,0%



A CO TY NEGATIVNÍ ZKUŠENOSTI?

Z našich dat (ani jiných výzkumů na reprezentativních vzorcích) nevíme, jak často se dětem a dospívajícím stává, že je osloví někdo s nabídkou kontaktu (pošle jim zprávu, žádost o přátelství)

Víme ale, že děti a dospívající hodnotí takové žádosti, **samy se rozhodují, jestli konverzaci začnou a pokud je nepříjemná, ukončí ji**

Víme, že ve ¾ případů, kdy je znám přibližný věk, **pocházejí nevyžádané pobídky k sexuální laděné konverzaci od vrstevníků**

Stejně tak víme, **nepříjemná setkání v realitě jsou většinou setkání s vrstevníky**

A že **ne všechny nepříjemné zážitky** na setkáních v realitě zahrnují sexuální obtěžování nebo přímo zneužití

Víme, že v trestné činnosti, kdy komunikace začíná na internetu a jde v nich o sexuální zneužití nezletilých dospělou osobou, v drtivé většině **nejde o děti, ale o dospívající, kteří vědí, s jak starou osobou a za jakým účelem se setkávají**

VULNERABILNÍ POPULACE

Některé děti a někteří dospívající jsou náchylnější bavit se s neznámými lidmi na internetu a odnášejí si z ní negativnější zážitky

Zranitelné (vulnerabilní) – různé důvody toho, co děti a dospívající dělá zranitelnými:

- Nedostatečná sociální opora v jejich životě (konflikty s rodiči, chudé vztahy s vrstevníky), nízké sebehodnocení, vyšší osamělost, depresivita, úzkostnost, problémové chování, zneužívání
- Děti „hladové“ po blízkých, podpůrných vztazích

PROČ JSME SKEPTIČTÍ VŮČI MEDIÁLNÍM ZPRÁVÁM O ONLINE RIZICÍCH

Vyvolávají mediální a morální paniku

Dávají důraz jen na jednu, často marginální, stranu problému

Vyvolávají silnou reakci společnosti takto prezentovaný problém řešit

Zastiňují tak jiné důležité aspekty problému, kterým následně není věnována pozornost žádná nebo jen minimální

A mohou vést k neefektivním snahám o prevenci a intervenci

- Důležité je vnímat různé perspektivy, z jakých se na problém díváme: dětský psycholog vs. státní zástupce
- Co je problém pro koho?

TAKE HOME MESSAGE

Online predátoři tak, jak bývají popisováni v médiích a jak si je samy děti a dospívající představují, jsou pouze marginální problém

(i když i to se může stát)

Proč bychom měli chtít změnit povědomí o tom, co je na internetu opravdu problémové?

- Edukativní programy a preventivní a legislativní opatření proti „neexistujícímu nepříteli“ nejsou účinná – nepomáhají dětem v tom, co skutečně zažívají, a odvádějí pozornost odborné i laické veřejnosti jinam
- Dávejte si sami pozor na svoje stereotypní představy